

การพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน

Vocational Education Development of Administrator Assistant of Private Vocational Schools

ดร.เกรียงศักดิ์ บุญญา*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน 2) เพื่อสร้างหลักสูตรพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษา 3) เพื่อศึกษาผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนก่อนและหลังการฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาเอกชนด้านอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก จำนวน 37 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และหลักสูตรการอบรม การทดลองจริง แบบแผนสองกลุ่มเหมือน ทดสอบก่อน-หลัง (The Pretest-Posttest Equivalent-Groups Design) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่า ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ด้านการบริหารอาชีวศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. หลักสูตรประกอบด้วยเนื้อหาหลักสูตร 5 ด้านคือ 1) ด้านหลักการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 2) การประเมินคุณภาพการศึกษา 3) วิสัยทัศน์และแผนการพัฒนาการศึกษา 4) คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร 5) หลักการพัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษา
3. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารด้านส่งเสริมการศึกษาและผู้ช่วยผู้บริหารด้านกิจการนักเรียนกลุ่มทดลองแตกต่างกับผู้ช่วยผู้บริหารด้านส่งเสริมการศึกษาและผู้ช่วยผู้บริหารด้านกิจการนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารอาชีวศึกษา, ผู้ช่วยผู้บริหาร

Abstract

The purposes of the research were to; 1) To develop the vocational education ability of administrator assistants of private vocational schools 2) Curriculum development of vocational

education of administrator assistant and 3) To compare the ability of the administrator assistants before and after training.

The sample consisted of 37 private vocational schools in the eastern region of Thailand. The tools for data collection were questionnaire, interview, pretest and posttest. The research design is the protest-posttest equivalent –group design. The data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

It was found that,

1. The need for development of vocational development of administrator assistants as a whole was at high level.

2. The curriculum consisted of 5 components including; 1) Educational information technology, 2) Educational quality assessment, 3) Vision and educational development plan, 4) Ethics for administrator, and 5) Principle of educational personnel development

3. The development of vocational education of administrator assistant of private schools in 4 areas namely. 1) Academic affairs, 2) Educational promotion, 3) Students affairs, and 4) General administration between the control and experimental group were found to be statistically significant different at .05 level. When considered in each aspect it was found that the development in education promotion and the development of student affairs of administrator assistant in experimental group differed significantly from the control group at .05 level.

Keywords : Vocational Education , Administrator Assistant

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งแนวโน้มของบริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินโลก โดยเฉพาะการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมเดียวกัน เป็นตลาดการค้าและเศรษฐกิจเดียวกัน เป็นการเปิดโอกาสให้กับประเทศต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มอาเซียน และนอกกลุ่มอาเซียน ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องเตรียมความพร้อมและการพัฒนาทรัพยากร โดยเฉพาะคนที่มีคุณภาพตรงกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปของอาเซียน ในปัจจุบันอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อสังคมโลกอย่างมากเพราะการอาชีวศึกษามีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น คือ

เป็นกระบวนการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก

ในส่วนของการบริหารอาชีวศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนเป็นสถานศึกษาที่สำคัญในปัจจุบัน รัฐบาลได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างเต็มที่ โดยมีเงินอุดหนุนที่รัฐบาลช่วยเหลือให้สถานศึกษาเอกชนสามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสามารถผลิตแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ แนวคิดและหลักการบริหารอาชีวศึกษาสถานศึกษาเอกชน จะต้องมีความ

คล่องตัวในการบริหารจัดการสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้บริหารต้องมีความรู้พื้นฐาน ทักษะ และประสบการณ์การบริหารเชิงธุรกิจและการศึกษามาอย่างดี เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพรองรับกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปของอาเซียน ไม่ยึดติดอยู่กับกฎระเบียบมากนัก การทำงานต้องมุ่งมั่นเพื่อความอยู่รอดของกิจการ จึงต้องบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดการบริหารอาชีวศึกษาสถานศึกษาเอกชนดังกล่าว นั้น มีนักการศึกษาได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2543, หน้า 4-8) จุดเด่นของสถานศึกษาเอกชน ซึ่งมีอำนาจในการสั่งการ การตัดสินใจของสถานศึกษาเอกชนอยู่ที่ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ ซึ่งเป็นทีมบริหารมีอำนาจในการตัดสินใจร้อยเปอร์เซ็นต์ ถ้าสถานศึกษาเอกชนมีความรู้มีความเข้าใจว่าจะทำอะไร จะไปทางไหน ก็สามารถลงมือทำได้ทันที และมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้เงิน

ในมุมมองของการพัฒนาด้านการศึกษาล้วนสำคัญที่ต้องมาพิจารณาในการวางแผนเพื่อรองรับกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คือการบริหารสถานศึกษาอย่างไร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผลิตแรงงานให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว การพัฒนาสถานศึกษาอาชีวศึกษา

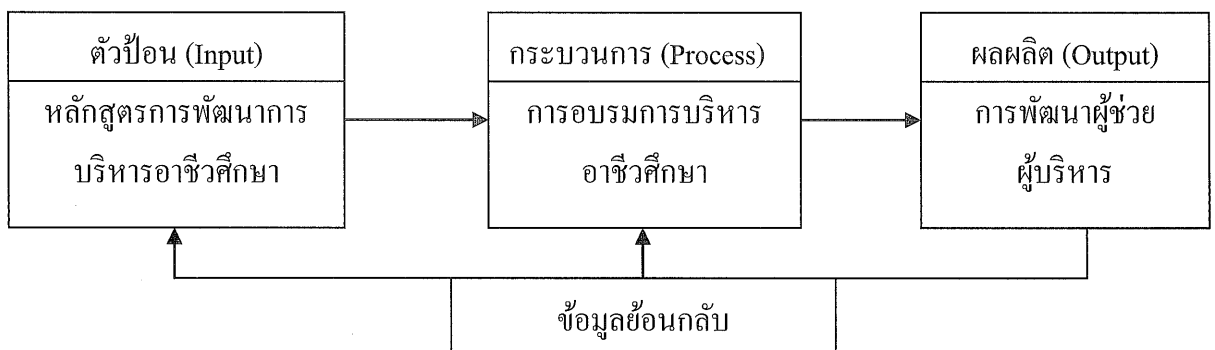
เอกชนกับการบริหารอาชีวศึกษาของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการวางแผน การจัดการศึกษาให้ตรงวัตถุประสงค์ของนโยบายของรัฐ ซึ่งส่งผลไปยังการบริหารภายในสถานศึกษาของคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาผลิตแรงงานที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและสามารถประกอบอาชีพให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้บริหารสามารถรับรู้และพัฒนาแนวทางในการบริหารให้สอดคล้องกับภาคอุตสาหกรรมที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วและผลิตแรงงานสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน อันจะส่งผลที่ดีต่อแรงงานและการพัฒนาด้านอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
2. เพื่อสร้างหลักสูตรพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลเปรียบเทียบการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนก่อนและหลังการฝึกอบรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด (Conceptual Framework) ของการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ตำแหน่ง ดังนี้ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารด้านวิชาการ ผู้ช่วยผู้บริหารด้านส่งเสริมการศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารด้านกิจกรรมนักเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารด้านบริหารทั่วไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษา ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านบริหารทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนด ขนาดตัวอย่าง (Sample Size) ตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน (Krejck & Morgan) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จำนวน 40 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 37 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยสถานศึกษาละ 4 คน คือ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนด้านอาชีวศึกษาด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษา ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านบริหารทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 37 โรง แห่งละ 4 คน จำนวน 148 คน

เครื่องมือ

การดำเนินงานในขั้นตอนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา

อาชีวศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านส่งเสริมการศึกษา 3) ด้านกิจการนักเรียน 4) ด้านบริหารทั่วไป ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ

นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้ช่วยผู้บริหารที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามกรรมวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .968

การสร้างหลักสูตร

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นสร้างหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 5 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 การสร้างโครงสร้างหลักสูตร

ชั้นที่ 2 ประชุมผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หลักสูตร

ชั้นที่ 3 ประชุมผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

ชั้นที่ 4 ประชุมผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์การอบรม

ชั้นที่ 5 แบบประเมินผลระหว่างการทดลองหลักสูตรอบรม

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประเมินคุณภาพระหว่างการอบรมกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ ผู้เข้ารับการอบรมก่อนการอบรมและทดสอบผู้เข้าอบรมหลังการอบรม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันและแบบทดสอบชุดนี้นำไปทดสอบกับผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน ได้ค่าดัชนี ค่ามัธยฐานเท่ากับ 50 ค่าฐานนิยมเท่ากับ 55 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .89

การอบรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ดังนี้

กลุ่มทดลอง (A,B,C) เป็นผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 3 แห่ง แห่งละ 4 คน จำนวน

12 คน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษา ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านบริหารทั่วไป

กลุ่มควบคุม (D,E,F) เป็นผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 3 แห่ง แห่งละ 4 คน จำนวน 12 คน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษา ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านบริหารทั่วไป

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

สถานศึกษา	จำนวนคน
กลุ่มทดลอง	
A	4
B	4
C	4
รวม	12
สถานศึกษา	จำนวนคน
กลุ่มควบคุม	
D	4
E	4
F	4
รวม	12

วิธีการอบรม

1. โปรแกรมการฝึกอบรม

ผู้วิจัยและวิทยากรได้ร่วมกันกำหนดเวลาให้สอดคล้องกับเนื้อหาแต่ละภาระงาน ทั้ง 5 ภาระงาน และได้พิจารณากิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ทดลองความรู้ก่อนการอบรมและหลังการอบรม

2. วันเวลาที่ใช้ในการอบรม

ผู้วิจัยได้ กำหนดวันเวลาที่มีความเหมาะสมในการฝึกอบรมในภาคเรียนที่ 1/2555

3. วิทยากร

ผู้วิจัยดำเนินการจัดหาวิทยากรโดยใช้หลักการพื้นฐานที่ว่า วิทยากรจะต้องเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในแต่ละเรื่อง เนื่องจากในแต่ละภาระงานจะเป็นเรื่องเฉพาะทาง

4. การประเมินผล

4.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมก่อนการอบรมและหลังการอบรมเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ t-test

4.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม หลังสิ้นสุดการอบรมเป็นการประเมินความพึงพอใจการประเมินเป็นแบบมาตราส่วนค่า 5 ระดับ โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .780

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

Knezevich (1989, pp. 5-18) ได้กล่าวว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่

บทบาทสำคัญของผู้อำนวยการสถานศึกษานี้ ได้กำหนดไว้ถึง 17 บทบาท ดังนี้ 1) เป็นผู้กำหนดทิศทาง 2) เป็นผู้นำและตัวกระตุ้น 3) เป็นนักวางแผน 4) เป็นผู้ตัดสินใจ 5) เป็นนักจัดองค์การ 6) เป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง 7) เป็นผู้ประสานงาน 8) เป็นผู้สื่อสาร 9) เป็นผู้ที่แก้ความขัดแย้ง 10) เป็นผู้แก้ปัญหา 11) เป็นผู้จัดระบบงาน 12) เป็นผู้บริหารการเรียนการสอน 13) เป็นผู้บริหารบุคคล 14) เป็นผู้บริหารทรัพยากร 15) เป็นผู้ประเมินผล 16) เป็นประธานในพิธี 17) เป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ทักษะของผู้บริหาร

Floyd C. Mann. (1965, p. 68) ทักษะของผู้บริหารเป็นแนวทางการคิด ที่กล่าวว่าบริหารที่มีประสิทธิภาพควรมีทักษะ 3 ด้าน ที่ผสมกลมกลืนไปในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน ทักษะทั้ง 3 ได้แก่

1. ทักษะทางการจัดการ (Managerial Skill)
2. ทักษะทางมนุษย์ (Human Skill)
3. ทักษะทางเทคนิค (Technical Skill)

การอาชีวศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542, หน้า 51) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาจะประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้ คือ 1) ผู้เรียน หมายถึง นักเรียน/ นักศึกษาในสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา 2) คือ ผู้สอน หมายถึง ครูอาจารย์ ที่ทำการสอนและรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้าน

การสอน รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้และชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ การปฏิบัติกรทดลอง การอบรมสู่ความชำนาญในสาขาวิชานั้น ๆ และ 3) บทเรียน การสอนจะสอนอะไร

สอนอย่างไร การเรียนการสอนเป็นความสำคัญที่จะทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่จุดหมาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญการบริหารอาชีวศึกษาที่มีต่อผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภารกิจงานของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนด้านอาชีวศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารอาชีวศึกษาที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน จำนวน 32 คนวิเคราะห์ภารกิจของผู้ช่วยผู้บริหารด้านการบริหารอาชีวศึกษาแยกตามภารกิจได้ดังนี้

ด้านวิชาการ หลักการควบคุมดูแลการเรียนการสอน กระบวนการวางแผนงานหลักสูตรและการสอน หลักวิธีการพัฒนาหลักสูตร

ด้านส่งเสริมการศึกษา การพัฒนาศึกษางานวิจัย และพัฒนาองค์กร การพัฒนาและหลักการการร่วมมือกับสถานประกอบการ หลักการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาหลักการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา

ด้านกิจการนักเรียน หลักการและแนวทางส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม หลักการและวิธีการการป้องกันสารเสพติด

ด้านบริหารทั่วไป หลักและวิธีการควบคุมดูแลงานการเงิน หลักและวิธีการควบคุมดูแลงานการบัญชี หลักและวิธีการบริหารงานบุคลากรการจัดการระบบสารสนเทศ

ส่วนที่ 2 การสำรวจความต้องการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน คือ 1) ผู้ช่วยผู้บริหารด้านวิชาการ 2) ผู้ช่วยผู้บริหารด้านส่งเสริมการศึกษา 3) ผู้ช่วยผู้บริหารด้านกิจการนักเรียน 4) ผู้ช่วยผู้บริหารด้านบริหารทั่วไป จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 148 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากที่สุด มากกว่า 8 ปี ระดับการศึกษาจบปริญญาตรีมากที่สุด

การวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน เมื่อพิจารณาทางด้าน ด้านการบริหารอาชีวศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านส่งเสริมการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทผู้บริหารในการประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาโดยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกิจการนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หลักปฏิบัติตน ในรอบคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริหารทั่วไปโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

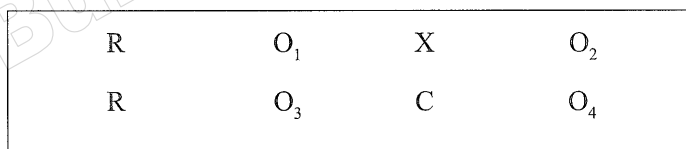
ส่วนที่ 3 การสร้างหลักสูตรการอบรมการบริหารอาชีวศึกษาผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน

ด้านอาชีวศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำข้อมูลที่กล่าวมาสร้างหลักสูตรเพื่ออบรมให้ผู้ช่วยผู้บริหารมีความรู้ในการบริหารงานด้านอาชีวศึกษา ผู้วิจัยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้ช่วยผู้บริหารอาชีวศึกษาเอกชนในภาคตะวันออก 2 กลุ่ม ๆ ละ จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 คน

สรุปหลักสูตรประกอบด้วยเนื้อหาหลักสูตร 5 ด้านคือ 1) ด้านหลักการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 2) การประเมินคุณภาพการศึกษา 3) วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษา 4) คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร 5) หลักการพัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษา

ในการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรอบรมครั้งนี้ใช้รูปแบบวิจัย เรียกว่า การทดลองจริงแบบแผนสองกลุ่มเหมือน ทดสอบก่อน-หลัง (The Pretest - Posttest Equivalent - Groups Design) ได้ผลการวิจัยเสนอเป็นแผนผัง (Diagram) ดังนี้

ภาพที่ 2 แบบแผนสองกลุ่มเหมือน ทดสอบก่อน-หลัง
(The Pretest - Posttest Equivalent - Groups Design)

R แทนตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม, O₁ แทนการทดสอบก่อนใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง, O₃ แทนการทดสอบก่อนใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุม, X แทนการอบรมตามหลักสูตรของกลุ่มทดลอง, C แทนการควบคุม

ของกลุ่มควบคุม, O₂ แทนการทดสอบหลังใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง, O₄ แทนการทดสอบหลังใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนกลุ่มทดลอง

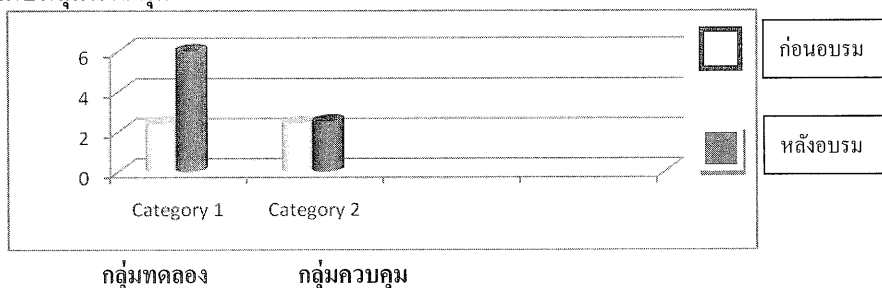
กลุ่ม	เลขที่	n = 3 (X) โรงเรียนกลุ่มทดลอง		
		ก่อนอบรม (o_1)	หลังอบรม (o_2)	ค่าความแตกต่าง
A	1	45	52	7
	2	51	65	14
	3	44	65	16
	4	56	69	13
B	5	70	83	13
	6	53	75	22
	7	48	57	9
	8	54	63	9
C	9	44	64	20
	10	64	65	1
	11	61	65	4
	12	51	60	9
$\bar{x}$	53.83	65.25	11.42	
SD	7.802	7.990		

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนน การทดสอบของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	เลขที่	n = 3 (c) โรงเรียนกลุ่มควบคุม		
		ก่อนอบรม (o_1)	หลังอบรม (o_2)	ค่าความแตกต่าง
D	1	25	27	2
	2	58	58	0
	3	51	48	-3
	4	57	47	-10
E	5	53	47	-6
	6	57	48	-9
	7	49	49	-0
	8	56	61	5
F	9	57	56	-1
	10	34	44	10
	11	44	49	5
	12	51	58	7
$\bar{x}$	49.33	49.33	0	
SD	10.316	8.907		

แผนภูมิเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ภาพที่ 3 แผนภูมิเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาของผู้ช่วยผู้บริหารของการทดสอบก่อน-หลัง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมของกลุ่มทดลองหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงชันมากกว่าร้อยละ 60

ผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมของกลุ่มควบคุมหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 60

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนและการทดสอบค่า (t-test) คะแนนของผู้ช่วยผู้บริหาร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ด้านส่งเสริมการศึกษา

การทดสอบ	n = 3 (x-o2)		n =3 (c-o4)		Levene's test For Equality Variances t-test				
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	F	Sig	t	df	Sig(2-tailed)
คะแนนหลังการอบรม (Posttest)	68.333	5.773	50.000	7.211	.182	.692	3.437	4	.026

* P < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนของคะแนน ด้านส่งเสริมการศึกษา ได้ค่าสถิติ Levene's test for Equality of Variances เท่ากับ .0182 และ Sig เท่ากับ .692 แสดงว่าความแปรปรวน

ของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาค่าสถิติทดสอบค่า t ได้ค่า t เท่ากับ 3.437 df เท่ากับ 4 และ Sig(2-tailed) เท่ากับ .026 แสดงว่าคะแนนหลังการอบรมระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดง Scheffe's test ด้านส่งเสริมการศึกษา

กลุ่ม		สถานศึกษา	สถานศึกษากลุ่มทดลอง (X)			สถานศึกษากลุ่มควบคุม (C)		
			1	2	3	4	5	6
ทดลอง (X)	62.75	1	-	-	-	-	-	
	69.50	2	-	-	*	*	-	
	63.50	3	-	-	-	-	-	
ควบคุม (C)	45.50	4	-	-	-	-	-	
	51.25	5	-	-	-	-	-	
	51.75	6	-	-	-	-	-	

* P < .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน ด้านส่งเสริมการศึกษา กลุ่มควบคุมโรงเรียนที่ 4 และ 5 คะแนนหลังการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนและการทดสอบค่า (t-test) คะแนนของผู้ช่วยผู้บริหาร สถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน ด้านกิจการนักเรียน

การทดสอบ	n = 3 (x-o2)		n =3 (c-o4)		Levene's test For Equality Variances t-test				
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	F	Sig	t	df	Sig(2-tailed)
คะแนนหลังการอบรม (Posttest)	62.333	4.618	48.666	.577	12.062	.026	5.085	2.062	.034

* P < .05

จากตารางที่ 6 พบว่า เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนด้านกิจการนักเรียน ได้ค่าสถิติ Levene's test for Equality of Variances เท่ากับ 12.062 และ Sig เท่ากับ .026 แสดงว่าความแปรปรวนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาค่าสถิติทดสอบค่า t ได้ค่า t เท่ากับ 5.085 df เท่ากับ 2.062 และ Sig(2-tailed) เท่ากับ .034 แสดงว่าคะแนนก่อนการอบรมระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 แสดง Scheffe's test ด้านกิจการนักเรียน

กลุ่ม	$\bar{x}$	สถานศึกษา	สถานศึกษากลุ่มทดลอง (X)			สถานศึกษากลุ่มควบคุม (C)		
			1	2	3	4	5	6
ทดลอง (X)	62.75	1	-					
	69.50	2		-		*	*	
	63.50	3			-			
ควบคุม (C)	45.50	4				-		
	51.25	5					-	
	51.75	6						-

* P < .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ด้านกิจการนักเรียนกลุ่มทดลอง โรงเรียนที่ 2 กับผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มควบคุมโรงเรียนที่ 4 และ 5 คะแนนหลังการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การอาชีวศึกษาของไทยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสนใจในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารโดยเฉพาะผู้ช่วยผู้บริหารด้านอาชีวศึกษาในด้านวิชาการการควบคุมดูแลการเรียนการสอนกระบวนการวางแผนหลักสูตรหลักการสอนและการพัฒนาหลักสูตร ด้านส่งเสริมการศึกษา

การพัฒนาศึกษางานวิจัยและพัฒนาองค์กรและการร่วมมือกับสถานประกอบการรวมถึงการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านกิจการนักเรียน หลักสูตรและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมหลักวิธีการป้องกันสารเสพติด ด้านการบริหารทั่วไปหลักและวิธีการควบคุมดูแลงานการเงินและควบคุมงานด้านการบัญชี การวิจัยพบว่าศักยภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนด้านอาชีวศึกษาควรมีการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อพัฒนาแรงงานที่มีคุณภาพมีลักษณะการปฏิบัติงานที่ดีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ หลักการดูแลการเรียนการสอนอย่างไรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การแผนพัฒนาหลักสูตรอย่างไรให้มีประสิทธิภาพและนำข้อมูลต่าง ๆ มาเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารด้านอาชีวศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องที่สำคัญในการพัฒนาวางแผนตามที่กล่าวมางานด้านวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษา ด้านส่งเสริมการศึกษา การพัฒนา งานวิจัยและพัฒนาองค์กรคือการทำอะไรให้องค์กรเกิดการพัฒนายั่งยืน ผู้บริหารควรจะต้องเป็นผู้รู้ และศึกษาว่าองค์กรจะอยู่ได้ก็จะต้องมีการพัฒนาโดยการวิจัยและนำผลการวิจัยมาพัฒนาองค์กรต่อไป ด้านกิจการนักเรียน หลักการแนะแนวส่งเสริมคุณธรรมคือ สิ่งสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นอย่างสงบสุขและมีจริยธรรมในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง การส่งเสริมคุณธรรมในระบบการศึกษาของการอาชีวศึกษาของไทยในปัจจุบันจะพบว่า เกิดความวุ่นวายในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยเฉพาะสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษามีการใช้ความรุนแรงอย่างต่อเนื่องเกิดการทำร้ายกันโดยไม่มีเหตุและผลกับสิ่งที่เกิดขึ้นผลสุดท้ายของการศึกษาคือการออกกลางคันของผู้เรียน ทำให้นักเรียนเหล่านี้กลับไปสร้างปัญหาให้กับสังคมอย่างมากมายรวมถึงเรื่องอาชญากรรมต่าง ๆ

ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศด้านอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนถือว่ามีผลต่อการพัฒนาแรงงานด้านอาชีวศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เลย ซึ่งผู้บริหารควรต้องมีหลักและวิธีการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาบุคลากรให้เกิดคุณธรรมส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรมทั้งระบบรวมถึงครู บุคลากร และผู้เรียน เพื่อเป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรมอันดีต่อไป ด้านการบริหารทั่วไป หลักและวิธีการควบคุมดูแลการเงินการบัญชี สถานศึกษาจะอยู่ได้หรือไม่ต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณที่นำมาบริหารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ฉะนั้นการเงินการบัญชีจะมีความคล่องตัว ทำอย่างไรที่จะมีรายได้มากกว่ารายจ่ายน้อย ทำอย่างไรให้เกิดคุณภาพอย่างสูงสุด ทำอย่างไรให้การเงินการบัญชีสามารถได้ และมีความโปร่งใสมากที่สุด การพัฒนาระบบการเงินการบัญชีต้องอยู่ที่ผู้บริหารที่ต้องกำกับดูแลวางแผนการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพมีการวางแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายของสถานศึกษา วางแผนกลยุทธ์ในการใช้งบประมาณต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า รวมทั้งการควบคุมดูแลบัญชีให้เป็นไปตามไปอย่างมีคุณภาพสามารถตรวจสอบได้

จากผลการวิจัย การเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรอบรมการบริหารอาชีวศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้ช่วยผู้บริหารด้านส่งเสริมการศึกษาและผู้ช่วยผู้บริหารด้านกิจการนักเรียน

ด้านส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการบริหารรวมถึงการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งประกอบด้วยงานที่ต้องประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจจะประกอบด้วย การพัฒนาการควบคุมดูแลงานศูนย์ข้อมูลทางการศึกษาเพื่ออาชีพ การพัฒนาการหาข้อมูลทางการศึกษาตลาดแรงงาน การพัฒนาการงานวางแผนการศึกษา การพัฒนาการวางแผนงบประมาณ การพัฒนาศึกษางาน

วิจัยและพัฒนาองค์กร การพัฒนาและหลักการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ การพัฒนาและหลักการความร่วมมือกับสถานประกอบ การหลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หลักการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาและการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา

ด้านกิจการนักเรียน หากพิจารณาจากจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการ งานกิจการนักเรียน คือ กระบวนการทางการศึกษาที่สถานศึกษาได้จัดไว้เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งวิชาการ วิชาชีพ มีความสามารถทางสติปัญญา ทักษะทางสังคม อารมณ์มั่นคง สุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่ช่วยเสริมเติมเต็มให้นักเรียน มีความสมบูรณ์นอกเหนือจากที่ได้รับตามหลักสูตรการเรียนการสอนที่สถานศึกษาจัดขึ้น

พวงรัตน์ เกสรแพทย์ (2543, หน้า 26) งานกิจการนักเรียนวิวัฒนาการมาจากการปกครองและการให้สวัสดิการแก่นักเรียนในสถานศึกษา คือ ได้มีการควบคุมดูแลความประพฤติของนักเรียนให้เป็นไปตามระเบียบประเพณีอันดีงามและจัดให้มีการแนะนำโดยถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของงานบริการนักเรียน ต่อมาได้เพิ่มงานในหน้าที่ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตรหรือกิจกรรมพิเศษ และได้ขยายบริการในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางครอบคลุมภารกิจมากขึ้น กิจการนักศึกษาเป็นงานให้การศึกษาอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีรูปแบบของการพัฒนาศึกษาที่เป็นระบบ มีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระและวิธีการคล้ายกับการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ มากขึ้น แต่เน้นในการปฏิบัติจริงและประสบการณ์ชีวิตจริง

แต่ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงทั้งสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมทำให้สังคมชุมชนและสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละสถานศึกษาก็มีความแตกต่างกันโดยเฉพาะด้านอาชีวศึกษาที่มีผู้เรียนอยู่ในวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงต่อสภาพแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นนักเรียนชายหรือหญิงมีผลกระทบต่อระบบการศึกษาซึ่งส่งผลให้การเรียนการสอนของครูและนักเรียน

ขาดคุณภาพและกระทบต่อมาตรฐานการศึกษา ผลการวิจัยที่เกิดความแตกต่างเป็นเพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการบริหารงานที่แตกต่างกันตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและกับสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่ในแหล่งที่มีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวอาจจะพบกับปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาการทะเลาะวิวาท ซึ่งมีความแตกต่างกันไปจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการอาชีวศึกษาสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการจัด

การเรียนการสอนที่มีความหลากหลายในสาขาวิชาชีพที่ผลิตแรงงานตามสภาพแวดล้อมความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ผู้บริหารยุคใหม่ จึงจำเป็นต้องมีความรู้โดยนำหลักบริหารด้วยทฤษฎีระบบ เริ่มต้นจากการพิจารณาปัจจัยนำเข้า มีหลักการในการคัดเลือกทรัพยากรที่จะนำมาใช้อย่างชาญฉลาด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการจัดการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด เพราะถ้าเริ่มต้นคิดสรรสิ่งที่ดีเหมาะสมได้แล้ว ย่อมมองเห็นความสำเร็จของงานแล้ว กระบวนการบริหาร ผู้บริหารมีอาชีพต้องวางแผนแ่งการวางแผนเป็นการนำแผนที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติจริงและปรับเป้าหมายเพื่อให้วงจรการทำงานในขั้นต่อไปดีขึ้นตลอดเวลา

ฉะนั้น ผู้บริหารมีอาชีพต้องมีวิสัยทัศน์มีกลยุทธ์ที่สามารถเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาสอยู่เสมอ นำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน โดยวัดที่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาชาติ แต่ผู้บริหารยุคใหม่มิใช่เพียงทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่ต้องสามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย คือ ให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อสาร กรุงเทพฯ.
- พวงรัตน์ เกสรแพทย์. (2543). *การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ประกันคุณภาพการศึกษา: ทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- Daniel, K., & Robert, L. K. (1978). *The social psychology of organization* (2nd ed.). New York: John Wiley and Son.
- Knezevich. (1989). Educational leadership and the struggle for mind. *Peabody Journal of Education*, 66(3), 5-18.
- Mattox. (1982). Structural and evolutionary. *Aspects of the Flagellar Apparatus in Green Algae and Land Plants Michael Melkonian Taxon*, 31(2), 255-265.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University